

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ПЕЙО К. ЯВОРОВ" – гр. БУРГАС

8000 Бургас, ул. "Карлово" №21; тел: +359 56 83 75 60; +359 56 83 75 61

www.ouyavorov.org, email: info-200212@edu.mon.bg

УТВЪРДИЛ:
СВЕТЛАНА КОСТАДИНОВА

ДИРЕКТОР НА ОУ „П. К. ЯВОРОВ“– ГР. БУРГАС

Заповед № РД-10-1686 / дата 09.09.2026г.

Приет с решение на Педагогическия съвет – Протокол № 14 / 09.09.2026г.

В сила от: 15.09.2026 г.

ВЪТРЕШНОУЧИЛИЩЕН МЕХАНИЗЪМ

ЗА ОТГОВОРНО И ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1.

Настоящият вътрешноучилищен механизъм урежда принципите, правилата и отговорностите при използване на изкуствен интелект (ИИ) от ученици, педагогически специалисти и други участници в образователния процес.

Чл. 2.

Механизмът се прилага за учениците от I до VII клас и за всички педагогически специалисти в училището.

Чл. 3.

Основната цел е учениците да придобият умения да:

1. разбират какво представлява изкуственият интелект;
2. използват ИИ безопасно, етично и отговорно;
3. оценяват критично информацията, генерирана от ИИ;
4. разпознават грешки, измислена информация и манипулативно съдържание;
5. използват ИИ като средство за учене, творчество и решаване на проблеми;
6. запазват собственото си мислене, творчество и авторство.

Чл. 4.

Основен принцип на училището е:

Изкуственият интелект подпомага ученето, но не замества мисленето на ученика и професионалната преценка на учителя.

II. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Чл. 5.

При използване на ИИ училището се ръководи от следните принципи:

1. **Педагогическа целесъобразност** – ИИ се използва само когато подпомага конкретна образователна цел.
2. **Водеща роля на учителя** – учителят определя кога, защо и по какъв начин ИИ може да бъде използван.

3. **Активно участие на ученика** – ученикът трябва да мисли, проверява, преценява и създава.
4. **Критично мислене** – информацията, генерирана от ИИ, не се приема автоматично за вярна.
5. **Прозрачност** – когато използването на ИИ е съществено за изпълнението на задача, ученикът го посочва.
6. **Академична почтеност** – генерирането на готова работа от ИИ и представянето ѝ като изцяло самостоятелна работа не се счита за приемливо.
7. **Защита на личните данни** – в публични ИИ инструменти не се въвеждат лични или чувствителни данни на ученици, учители и родители.
8. **Равнопоставеност** – използването на ИИ не трябва да създава неоправдано предимство за ученици, които имат достъп до платени инструменти.
9. **Възрастова съобразеност** – използваните инструменти и дейности се съобразяват с възрастта и зрелостта на учениците.
10. **Човешки контрол** – решенията, които засягат образователното развитие на ученика, се вземат от компетентен педагогически специалист.

III. НИВА НА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИИ ОТ УЧЕНИЦИТЕ

1. I–IV клас

На този етап основният акцент е върху **разбирането и безопасността**, а не върху самостоятелното използване на генеративни ИИ системи.

Учениците се запознават с:

- какво е ИИ;
- къде срещаме ИИ в ежедневието;
- как ИИ може да греши;
- защо не трябва да споделяме лична информация;
- как да проверяваме информация;
- разликата между човешко творчество и машинно генерирано съдържание.

ИИ може да се използва демонстрационно от учителя или в контролирани учебни дейности.

2. V–VII клас

Учениците могат да използват ИИ в учебни дейности, когато това е разрешено или възложено от учителя.

Допустими дейности са:

- генериране на идеи;

- задаване на въпроси по учебна тема;
- обясняване на понятие на подходящо ниво;
- създаване на примерни задачи;
- сравняване на различни отговори;
- редактиране и подобряване на собствен текст;
- превод и езикова помощ;
- генериране на идеи за проект;
- създаване на изображения или други дигитални материали;
- проверка на аргументи;
- симулиране на диалог или роля;
- анализ на грешки в отговор, генериран от ИИ.

IV. „ЗЕЛЕНО – ЖЪЛТО – ЧЕРВЕНО“ ПРАВИЛО

За улеснение на учениците и учителите училището въвежда три нива на използване.

ЗЕЛЕНО – свободно допустимо при учебна цел

Ученикът може да използва ИИ, когато учителят е разрешил това.

Примери:

- да получи обяснение;
- да поиска идеи;
- да сравни два подхода;
- да провери собствен текст;
- да генерира въпроси за самоподготовка;
- да поиска пример, който след това сам анализира.

ЖЪЛТО – допустимо само с изрично указание на учителя

Примери:

- генериране на части от проект;
- използване на ИИ при писмена работа;
- създаване на презентационно съдържание;
- превод на по-голям текст;
- преработване на собствена ученическа работа;
- генериране на изображения за учебен проект.

Учителят определя какво трябва да бъде посочено относно използването на ИИ.

ЧЕРВЕНО – недопустимо

Не се допуска:

1. предаване на изцяло генерирана от ИИ работа като самостоятелна ученическа работа;
2. използване на ИИ за измама по време на контролна, изпит или друга форма на оценяване, когато това не е разрешено;
3. въвеждане на лични данни на други лица в публични ИИ системи;
4. генериране на фалшиви доказателства или източници;
5. използване на ИИ за тормоз, подигравка, измама или увреждане на друго лице;
6. създаване и разпространяване на подвеждащи изображения, аудио или видео материали за ученици или учители;
7. използване на ИИ за заобикаляне на установени правила за сигурност;
8. използване на ИИ като единствен източник на информация при важни учебни твърдения.

V. ПРАВИЛА ЗА УЧЕНИЧЕСКИТЕ РАБОТИ

Чл. 6.

Когато учителят разреши използването на ИИ, той определя предварително допустимото ниво на помощ.

Чл. 7.

При съществено използване на ИИ ученикът може да бъде задължен да посочи:

- кой инструмент е използван;
- с каква цел;
- какви въпроси/промптове са зададени;
- какъв резултат е получен;
- как ученикът е проверил резултата;
- какво е променил или добавил самостоятелно.

Чл. 8.

При проектна работа учителят може да изисква ученикът да представи кратка „карта на използването на ИИ“.

Пример:

Използвах ИИ за генериране на идеи за проекта. Получената информация проверих чрез учебника и други надеждни източници. Част от предложеното от ИИ беше неточно и не я използвах. Крайният текст и заключението са изготвени от мен.

VI. ОЦЕНЯВАНЕ

Чл. 9.

Използването на ИИ само по себе си не е критерий за висока или ниска оценка.

Чл. 10.

При оценяване учителят отчита:

- знанията на ученика;
- разбирането на учебното съдържание;
- самостоятелното мислене;
- способността да анализира и проверява информация;
- творческия принос;
- аргументацията;
- начина, по който е използван ИИ, когато той е разрешен.

Чл. 11.

При задания, при които ИИ е разрешен, учителят може да включи кратка устна защита, практическа задача или разговор с ученика, за да установи реалното разбиране на материала.

Чл. 12.

ИИ не следва да бъде използван като единствен и автоматичен критерий за поставяне на оценка или за вземане на решения с важно влияние върху образователния път на ученика.

VII. ПРАВИЛА ЗА ПЕДАГОГИЧЕСКИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ

Учителите могат да използват ИИ като помощен инструмент за:

1. планиране на урок;
2. генериране на идеи;
3. създаване на упражнения;
4. диференциране на задачи;
5. подготовка на въпроси;
6. създаване на примерни текстове;
7. адаптиране на текстове според възрастта;
8. създаване на идеи за проекти;
9. подготовка на рубрики и критерии;

10. езикова редакция;
11. създаване на допълнителни материали;
12. генериране на варианти на учебни дейности.

Задължения на учителя

Учителят:

- проверява генерираното съдържание;
- не приема автоматично отговора на ИИ за верен;
- съобразява материала с учебната програма;
- следи за подходящ език и съдържание;
- не въвежда ненужно лични данни;
- не предоставя на публичен ИИ инструмент информация, която може да идентифицира конкретен ученик;
- носи професионалната отговорност за крайния учебен материал.

VIII. ЛИЧНИ ДАННИ И БЕЗОПАСНОСТ

Чл. 13.

При работа с ИИ се прилагат изискванията за защита на личните данни и вътрешните правила на училището.

Деца се ползват със специална защита по отношение на личните им данни съгласно GDPR.

Чл. 14.

Не се въвеждат в публични ИИ системи:

- имена на ученици;
- ЕГН;
- адреси;
- телефони;
- електронни адреси;
- оценки, когато могат да бъдат свързани с конкретен ученик;
- здравна информация;
- информация за семейно положение;
- психологическа или друга чувствителна информация;
- снимки или други материали, позволяващи идентифициране на дете, без необходимото правно основание и организационни мерки;
- пароли и данни за достъп.

Чл. 15.

Преди използване на конкретен външен ИИ инструмент от ученици училището преценява:

1. възрастовите ограничения;
2. условията за използване;
3. начина на обработване на данните;
4. възможностите за защита на личните данни;
5. необходимостта от регистрация;
6. дали използването му е подходящо за съответната учебна дейност.

IX. АКАДЕМИЧНА ПОЧТЕНOST

Чл. 16.

Училището приема, че използването на ИИ не отменя задължението на ученика за самостоятелна работа.

Чл. 17.

Когато ИИ е разрешен, учениците се насърчават да го използват като:

въпрос → помощ → проверка → преработка → собствено решение

а не като:

задача → готов отговор → предаване.

Чл. 18.

При съмнение за неправомерно използване на ИИ учителят не следва автоматично да приема, че ученикът е нарушил правилата само въз основа на резултат от „AI detector“.

Вместо това може да се използва:

- разговор с ученика;
- устна защита;
- сравнение с предишни работи;
- практическа задача;
- обяснение на използваните източници;
- представяне на работния процес.

X. ОБУЧЕНИЕ НА УЧИТЕЛИТЕ

За учебната 2026/2027 година училището организира вътрешно обучение по следните теми:

Модул 1. Основи на изкуствения интелект

- какво е генеративен ИИ;
- как работят езиковите модели;
- възможности и ограничения.

Модул 2. ИИ в учебния час

- идеи за уроци;
- упражнения;
- диференциация;
- проектно-базирано обучение.

Модул 3. Добър промпт

Учителите се обучават да формулират ясни инструкции към ИИ.

Модул 4. ИИ и оценяване

- задания, устойчиви на механично генериране;
- устна защита;
- процесно оценяване;
- критично мислене.

Модул 5. Безопасност

- лични данни;
- авторско право;
- дезинформация;
- измислени източници;
- deepfake и манипулирано съдържание.

Модул 6. Практическа лаборатория

Всеки учител разработва поне една учебна дейност с ИИ за своя предмет.

XI. РАБОТА С РОДИТЕЛИТЕ

Училището информира родителите за:

1. целите на механизма;
2. ползите и рисковете от ИИ;
3. правилата за лични данни;
4. правилата за ученическите работи;
5. начините, по които родителите могат да подкрепят децата.

На родителите се предоставя кратък документ:

„10 правила за безопасно използване на изкуствен интелект от детето ми“

ХІІ. УЧИЛИЩНА РАБОТНА ГРУПА ПО ИИ

Директорът определя със заповед работна група, включваща:

- директор/заместник-директор;
- учител по информационни технологии/компютърно моделиране;
- представители на начален етап;
- представители на прогимназиален етап;
- педагогически съветник/психолог;
- координатор по дигитализацията;
- длъжностно лице по защита на данните или друго компетентно лице, когато е приложимо.

Работната група:

1. подпомага въвеждането на механизма;
2. предлага подходящи инструменти;
3. организира обучения;
4. събира обратна връзка;
5. анализира възникнали проблеми;
6. предлага актуализация на правилата.

ХІІІ. ЕТАПИ НА ВЪВЕЖДАНЕ ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Етап 1 – септември 2026 г.

Подготовка

- приемане на механизма;
- определяне на работна група;
- информиране на учителите;
- информиране на родителите;

- определяне на допустимите инструменти.

Етап 2 – октомври–ноември 2026 г.

AI грамотност

- обучение на педагогическите специалисти;
- въвеждане на основни правила в часовете;
- първи контролирани дейности с ученици.

Етап 3 – декември 2026 – март 2027 г.

Практическо прилагане

- използване на ИИ в различни учебни предмети;
- ученически проекти;
- споделяне на добри практики между учителите.

Етап 4 – април–май 2027 г.

Оценка

- анкета сред учители;
- анкета сред ученици;
- обратна връзка от родители;
- анализ на резултатите.

Етап 5 – юни 2027 г.

Актуализация

- отчет на изпълнението;
- идентифициране на проблеми;
- предложения за промени за учебната 2027/2028 година.

XIV. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА УСПЕХ

До края на учебната 2026/2027 година училището си поставя следните цели:

1. 100% от педагогическите специалисти да са запознати с училищните правила;
2. Всеки учител да е реализирал поне една учебна дейност, свързана с ИИ;
3. Учениците от V–VII клас да познават основните правила за безопасно използване на ИИ;

4. Учениците да могат да посочват поне три риска при използване на ИИ;
5. Учениците да могат да проверяват достоверността на информация, генерирана от ИИ;
6. Да бъде ограничено предаването на изцяло генерирани от ИИ ученически работи;
7. Да се повиши дигиталната и медийната грамотност.

XV. ОТГОВОРНОСТИ

Директорът:

- утвърждава механизма;
- организира неговото прилагане;
- определя отговорните лица;
- осигурява условия за обучение.

Заместник-директорите:

- подпомагат организацията;
- следят за изпълнението;
- координират дейностите.

Учителите:

- определят педагогическата цел;
- дават ясни инструкции;
- следят за безопасното използване;
- оценяват знанията и уменията на ученика.

Учениците:

- спазват правилата;
- проверяват резултатите на ИИ;
- не представят чуждо или машинно съдържание като свое;
- пазят личните данни.

Родителите:

- подкрепят спазването на правилата;
- насърчават критичното мислене;
- съдействат при възникнали проблеми.

XVI. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1.

Настоящият механизъм се прилага за учебната 2026/2027 година и се актуализира при промяна на нормативната рамка, технологичната среда или установена необходимост.

§ 2.

Механизмът не отменя действащите нормативни актове, вътрешните правила на училището и задълженията на педагогическите специалисти.

§ 3.

При избора и използването на ИИ инструменти училището се съобразява с приложимото законодателство, включително изискванията за защита на личните данни и приложимите правила за ИИ.

§ 4.

Механизмът се довежда до знанието на педагогическите специалисти, учениците и родителите.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

ДЕСЕТ ЗЛАТНИ ПРАВИЛА ЗА УЧЕНИКА

1. ИИ е помощник, не е твоят мозък.
2. Не вярвай автоматично на отговора.
3. Проверявай важната информация.
4. Не копирай готов текст и не го представяй за свой.
5. Казвай, когато си използвал ИИ, ако учителят го изисква.
6. Не въвеждай лични данни.
7. Не качвай снимки или документи на други хора без разрешение и подходящо основание.
8. Не използвай ИИ за измама или тормоз.
9. Пази собственото си мнение и творчество.
10. Ако не разбираш отговора на ИИ – попитай учителя.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

КАРТА ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИИ

Име:
Клас:
Предмет:
Тема:

1. Използвах ИИ за:

.....

2. Инструмент:

.....

3. Какъв въпрос/инструкция зададох?

.....

4. Какъв отговор получих?

.....

5. Как проверих информацията?

.....

6. Какво промених или направих самостоятелно?

.....

7. Какво научих от използването на ИИ?

.....

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3

ПРИМЕР ЗА УЧЕБНО ЗАДАНИЕ С ИИ

Задача:

Използвай ИИ, за да получиш три различни обяснения на изучаваното понятие.

След това:

1. сравни обясненията;
2. открий поне една неточност или слабост;
3. провери информацията в учебника;
4. създай собствено обяснение;
5. защити устно своя отговор.

Цел: ученикът не просто да получи информация от ИИ, а да развие критично мислене и способност да проверява информация.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4

ДЕКЛАРИРАНЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ИИ

При работа, за която учителят изисква деклариране, ученикът добавя:

„При изпълнението на тази работа използвах изкуствен интелект като помощен инструмент. Използвах го за Проверих получената информация и самостоятелно изработих “

ОСНОВНА ИДЕЯ НА УЧИЛИЩНАТА ПОЛИТИКА

Училището не си поставя за цел да спре учениците да използват изкуствен интелект.

Целта е да ги научи да го използват така, че след употребата му да са по-знаещи, по-критични, по-самостоятелни и по-отговорни, а не по-зависими от него.

